
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-61-73](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-61-73)

УДК 621.311(477)

JEL Classification D61; L94; M21; Q40

Наталія Тимофіївна Шадура-Никипорець

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: nikiporetc@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>
ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

Жанна Володимирівна Дерій

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: jannet_d@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3695-7202>
ResearcherID: [F-3828-2014](https://orcid.org/0000-0003-3695-7202)

Оксана Валеріївна Мініна

кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)
E-mail: minina.ok.v@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>
ResearcherID: [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ РЕАЛІЇ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню ключових економічних характеристик функціонування енергетики України загалом та електроенергетичного сектору як її визначальної складової в сучасних умовах військової агресії. Проведені дослідження дозволяють дійти висновку, що повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на усі економічні характеристики електроенергетики нашої країни, змінивши її абсолютні та структурні характеристики. Електроенергетичний сектор проходить складний етап трансформацій, коли відповідно до внутрішніх викликів необхідно проводити активну відбудову генерації та транспортування енергії з урахуванням вимог щодо її диверсифікації, децентралізації та національної безпеки, а відповідно до зовнішніх глобальних викликів – слід враховувати вимоги щодо екологічності та енергоефективності, раціонального природокористування і запобігання кліматичним змінам.

Ключові слова: енергетичний сектор; електроенергетика; операційна рентабельність; відновлювальні джерела енергії; сталий розвиток.

Рис.: 5. Бібл.: 11.

Постановка завдання. Енергетичний сектор будь-якої країни належить до стратегічних навіть у мирний час. Його вагомість у створенні загальних технологічних умов виробництва та цін на національну продукцію, вплив на якість, вартість та комфортність життя населення, роль у формуванні макроекономічних характеристик зайнятості, масштабів виробництва, зовнішньої торгівлі та інфляції в країні, значний антропогенний вплив на всі компоненти довкілля, характеризують ключове значення енергетики в розвитку економічної, екологічної, соціальної та безпекової компонент національної господарської системи.

У контексті сучасних світових векторів розвитку перед енергетикою України стоїть ряд вимог щодо запобігання кліматичним змінам, переходу до відновлювальних джерел енергії, підвищення технологічності та енергоефективності, запобігання

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

енергетичній кризі, зменшення забруднення довкілля та забезпечення сталого розвитку. Україна також змушена адаптувати діяльність свого енергетичного сектору до екологічних вимог і стандартів, що сформовані глобальним середовищем.

Військова ж агресія росії сформувала нові внутрішні виклики для енергетичного сектора нашої країни (фізичне знищення об'єктів енергетичної сфери, зниження потужності, необхідність диверсифікації джерел генерації, надійність і безперебійність енергопостачання і т. ін.), що підсилило його важливість для поточного виживання та перспективного сталого розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ваговий внесок у дослідження питань функціонування енергетичного комплексу нашої країни, вивчення проблем енергоефективності та енергоощадження, розвитку відновлювальної енергетики, розробки енергетичної політики та стратегії зробили праці таких науковців, як О. Амоша, О. Волошин, В. Геєць, В. Деревінський, Ю. Драчук, А. Зеркаль, Є. Перегуда, В. Семко, О. Стойко, О. Шатило, А. Шидловський, М. Яворська та ін.

Дослідженню впливу військової агресії на техніко-економічні та соціально-екологічні характеристики енергетичної сфери України присвячені праці таких науковців як О. Байло [8], Г. Братусь, А. Бряченко [2], Т. Затонацька [6], М. Іваницький [6], Л. Карбовська [7], К. Кузнецова [8], Ю. Мазур [7], А. Славкова [2] та ін. Постійним моніторингом економічних наслідків війни для енергетики України також займається Київська школа економіки.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. В умовах швидких змін у світовій економіці та геополітиці, енергетичний сектор України перебуває в процесі трансформації, що є важливим аспектом забезпечення національної безпеки та сталого економічного розвитку країни. Радикальні зміни, що спричинені повномасштабним вторгненням, потребують ретельного дослідження з метою виявлення нових економічних характеристик функціонування енергетики нашої країни.

Мета статті. Метою статті є дослідження основних індикаторів енергетичної сфери сучасної України загалом та електроенергетики, як її ключової складової, виявлення економічних трансформацій, спричинених військовими діями.

Виклад основного матеріалу. Енергетичний сектор являє собою галузь економіки, яка охоплює виробництво, перетворення, транспортування, зберігання та розподіл енергії для задоволення потреб суспільства в усіх її формах. Енергетика нашої країни організована як Об'єднана енергосистема (ОЕС) України і є одним із найбільших енергооб'єднань Європи. Вона включає сім регіональних електроенергетичних систем, до її структури входять різні за типом електростанції, магістральні та розподільні мережі, розташовані на усій території країни та об'єднані загальним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної і теплової енергії [8; 9]. На тлі повномасштабного вторгнення у березні 2022 р. Об'єднана енергосистема України була від'єднана від енергомереж росії та Білорусі та повністю синхронізована з енергомережею континентальної Європи ENTSO-E [9].

Ключову роль енергетичного сектору в сучасній економіці демонструють основні різновекторні завдання, що стоять перед нею:

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

– формування умов для розвитку національної господарської системи: сектор має гарантувати постачання достатньої за кількістю та якістю енергії для підтримки всіх видів економічної діяльності відповідно до режимів їх споживання та заохочувати нарощення інвестиційних потоків для розбудови енергетичної інфраструктури країни;

– гарантування енергетичної безпеки: сектор має забезпечити надійне й безперебійне енергопостачання з метою задоволення потреб домогосподарств та суспільного виробництва за умов мінімальної залежності від іноземних енергетичних ресурсів;

– підвищення енергоефективності: сектор повинен сприяти оптимізації енергоспоживання через запровадження прогресивних енергетичних технологій і процесів, стимулювання споживачів усіх груп до вирівнювання графіків їх навантаження, впровадження заходів з енергоощадження;

– мінімізація негативного впливу на довкілля: сектор повинен сприяти зменшенню викидів шкідливих речовин у атмосферу, скидів у водні ресурси, забрудненню земельних ресурсів, розвитку екологічно нейтральних та чистих технологій, нарощенню потужностей відновлювальної енергетики, впровадженню принципів сталого розвитку.

Енергетичний сектор є важливою складовою економіки України – у 2023 р. він забезпечував близько 8 % бюджету країни, що відповідає рівню країн Східної Європи: Польща – 10 %, Чехія – 8-9 %, Румунія – 6 %, Угорщина – 5-7 %, та забезпечив робочими місцями близько 450 тис. осіб (1,2 % населення) [4; 7].

Узагальнюючим показником ефективності енергетики є енергоємність ВВП (вимірюється в тис. унцій/15 пенсів). Світовий показник енергоємності ВВП має усталену тенденцію до зменшення протягом останніх тридцяти років: у 1990 р. – 0,174, у 2000 р. – 0,152, у 2010 р. – 0,138, у 2020 р. – 0,116, у 2023 р. – 0,111. Україна, яка традиційно мала значно вищий рівень енергоємності ВВП, ніж світовий показник (1990 р. – 0,356, у 2000 р. – 0,401, у 2010 р. – 0,258, у 2020 р. – 0,184) до початку повномасштабного вторгнення теж демонструвала позитивну тенденцію до зменшення енергоємності, однак з 2022 р. показник збільшився. Так, у 2022 р. енергоємність ВВП для нашої країни становив 0,193 тис. унцій/15 пенсів [4], що у 1,7 раза перевищує глобальну загальносвітову енергоємність (0,112), у 2,4 раза – показники Польщі та Норвегії (0,079), у 3 рази – показники Німеччини та Іспанії (0,65), у 3,8 раза – показник Великої Британії (0,051) [2; 5; 6].

Погіршення узагальнених характеристик ефективності енергетики України є наслідком військової агресії росії. На думку аналітиків Київської школи економіки [11], станом на травень 2024 р. енергетичний сектор зазнав прямих збитків, що оцінені у сумі 16,1 млрд дол., і непрямих фінансових втрат у майже 40,4 млрд дол. Основна частка прямих збитків (понад 70 %) приходить на електроенергетичний сектор (11,4 млрд дол.): об'єкти електрогенерації (8,5 млрд дол.), передачі (2,1 млрд дол.) та розподілу (0,8 млрд дол.) електроенергії. За час військових дій під окупацію потрапили понад 18 ГВт потужностей електричної генерації включно із Запорізькою АЕС, зруйновано Каховську та Дніпровську ГЕС. На підконтрольній

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

території руйнувань зазнали всі ТЕС (Бурштинська, Зміївська, Криворізька, Курахівська, Ладизинська, Придніпровська, Трипільська і т. д.), більшість ТЕЦ, до 75 % об'єктів інфраструктури відновлювальної енергетики, приблизно половина високовольтних підстанцій та магістральних ліній електропередач [4; 10]. Дослідимо детальніше, як повномасштабне вторгнення вплинуло на економічні характеристики електроенергетики як ключового компонента енергетичного сектору України.

Значні руйнування та окупація частини генеруючих об'єктів призвели до зміни структури генерації енергії. За даними Міністерства енергетики, у 2021 р. генерація електричної енергії в ОЕС України мала таку структуру: 55,1 % – атомні електростанції, 29,3 % – теплові електричні станції/централі, 6,7 % – гідроенергетика, 7,9 % – відновлювальна енергетика (сонячні, вітрові, біостанції), 1 % – інші джерела [8; 9]. За даними 2023 р. структура генерації зазнала принципових змін (рис. 1): 49,3 % – АЕС (саме атомна енергетика забезпечує базову генерацію та дозволила утримуватись ОЕС у періоди найбільших викликів), 22 % – теплові електричні станції, 6,6 % – ТЕЦ, 11,8 % – ГЕС/ГАЕС, 10,3 % – відновлювальна енергетика (сонячні, вітрові, біостанції, малі ГЕС) [1; 6].

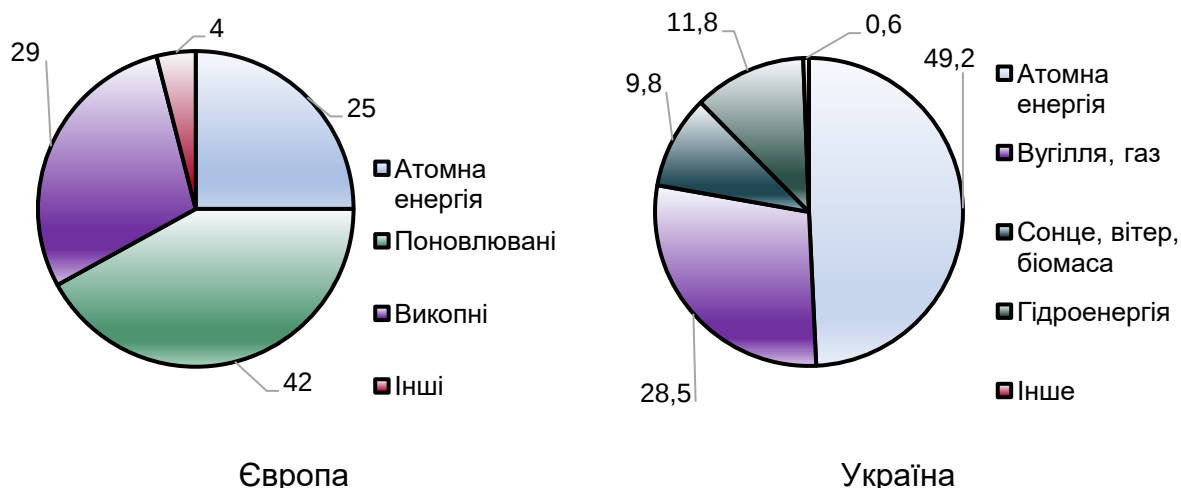

Рис. 1. Структура джерел енергії у Європі та Україні, 2023 р.

Джерело: складено авторами на основі [1; 4].

Зміна структури електрогенерації супроводжувалась зменшенням двох ключових характеристик масштабності електроенергетики – встановленої потужності та обсягів генерації. Потужність, яка на кінець 2021 р. становила 55,2 ГВт, у 2022 р. зменшилась до 27 ГВт, а у 2023 р. впала до 18 ГВт (-66 % порівняно з 2021 р.). Генерація у 2023 р. знизилась до 105,8 млн МВт·год, тобто обсяг виробництва електроенергії зменшився порівняно з 2022 р. на 6,4 %, із 2021 р. – на 32,7 %: зокрема за два роки генерація АЕС зменшилась на 39,4 %, ТЕС на 37,3 %, ТЕЦ та КГУ на 24,1 % [1], що відповідно змінило показники витрат та виробництво електроенергії в ОЕС та характеристики її результативності.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

На фоні скорочення потужностей традиційної енергетики протягом 2022-2023 рр. відбувалось часткове їх компенсування за рахунок введення в експлуатацію об'єктів відновлювальної енергетики. Незважаючи на значні руйнування та окупацію потужностей відновлювальної енергетики (приблизно 80 % вітрової генерації були окуповані або зазнали руйнувань, 13 % промислової сонячної генерації зруйновано або пошкоджено), ця складова електрогенерації спромоглась суттєво відновитись: станом на початок 2022 р. потужності становили 9,9 ГВт (зокрема 6 ГВт сонячної енергетики, 2 ГВт вітрової енергетики, 0,2 ГВт біоенергетика), а на початок 2024 р. – становили 8,7 ГВт. Протягом 2023 р. до ОЕС було під'єднано понад 1400 нових об'єктів відновлювальної енергетики, введено вітрові електростанції потужністю 182,3 МВт (зокрема Тилігульська ВЕС потужністю 78 МВт, Миколаївська область), сонячні електростанції потужністю 500 МВт, газові електростанції потужністю 100 МВт [4]. Ключова особливість нововведених об'єктів полягає в тому, що 90 % нових електростанцій мають потужність, що не перевищує 1 МВт [10].

Можна констатувати, що частка відновлювальних джерел (з великими ГЕС) у структурі виробництва зросла із 14,7 % у 2021 р. до 21,6 % у 2023 р. [1; 6], однак за цією характеристикою Україна суттєво відстає від рівня Європи – 42% (рис. 1). Можна констатувати, що сформована тенденція до зростання частки відновлювальної енергетики в загальному електробалансі країни має позитивний характер і повинна підтримуватись до досягнення раціональних пропорцій.

Протягом 2022-2023 рр. суттєво скоротився і обсяг споживання електроенергії: за 2022 р. на 39567 млн кВт·год, за 2023 р. іще на 2754 млн кВт·год, тобто загальне падіння становило -34 % (рис. 2). Зменшення споживання стало спільною тенденцією для ключових груп споживачів – побутових (обсяг споживання електроенергії зменшився із 38 314 у 2021 р. до 31 627 млн кВт·год у 2023 р. – 17 %) і непобутових (обсяг споживання електроенергії зменшився із 87 341 у 2021 р. до 51 707 млн кВт·год у 2023 р., -41 %), однак з різною інтенсивністю.

За інформацією НКРЕКП, падіння споживання електричної енергії усіма групами споживачів під час війни зумовлено:

- тимчасовою окупацією українських територій;
- скороченням промислового виробництва через руйнування виробничих потужностей;
- застосуванням аварійних, стабілізаційних, екстрених відключень;
- призупиненням будівництва;
- руйнуванням житлового фонду та об'єктів соціальної інфраструктури;
- мінуванням земель та безпрецедентними міграційними процесами унаслідок воєнних дій [1].

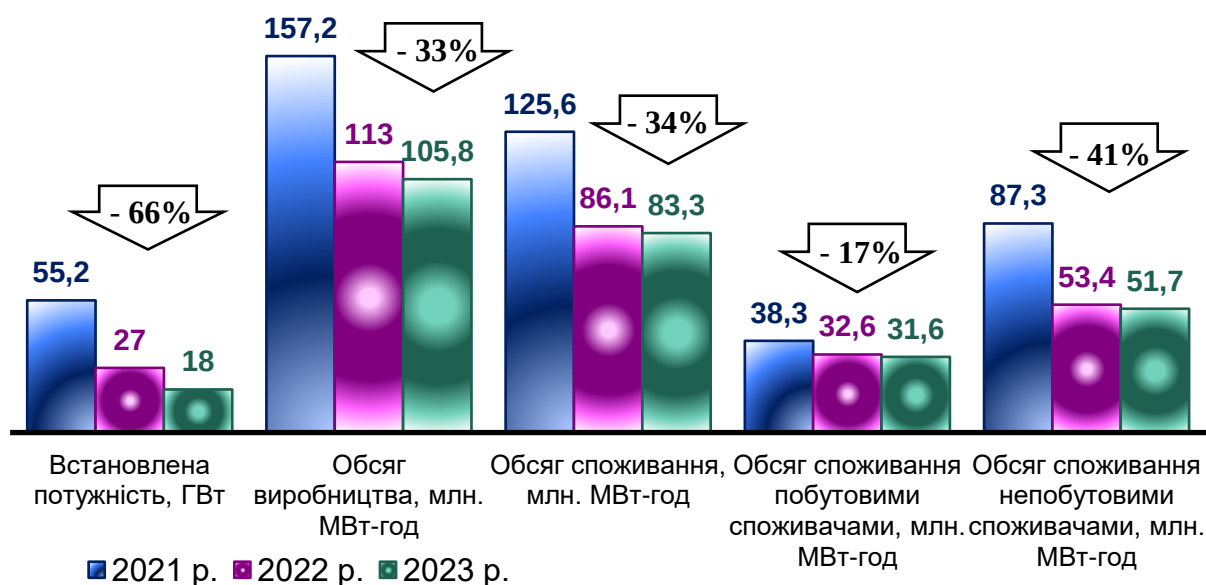
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Рис. 2. Зміна ключових характеристик діяльності електроенергетики України, 2021-2023 рр.

Джерело: складено авторами на основі [1; 4; 10].

Відповідно це змінило традиційну для довоєнного періоду структуру споживання електроенергії, де основні її обсяги використовували промисловість (найбільший споживач) та населення. На частку ж інших споживачів (сільське господарство, транспорт, будівництво, комунально-побутове господарство, власні потреби енергетики та інші) у 2021 р. приходить лише 27,4 % [3; 4]. За 2022-2023 рр. промисловість втратила свої лідерські позиції й у 2023 р. категорія «Населення» (побутові споживачі) формувала найбільший попит на електроенергію, котрий за обсягами суттєво випереджав попит таких непобутових споживачів, як будівництво, транспорт, сільське господарство та ін. [1]. Варто відзначити, що традиційно тарифи на електроенергію для побутових споживачів є нижчими ніж для непобутових, тобто зміну структури споживання слід розглядати як негативний фактор для ключових результативних показників функціонування електроенергетичної галузі під час повномасштабного вторгнення.

Трансформації, що відбулись у сфері генерації та споживання електроенергії України під впливом військової агресії, спричинили структурні зрушення у витратах на виробництво, передачу та розподіл в електроенергетиці (рис. 3).

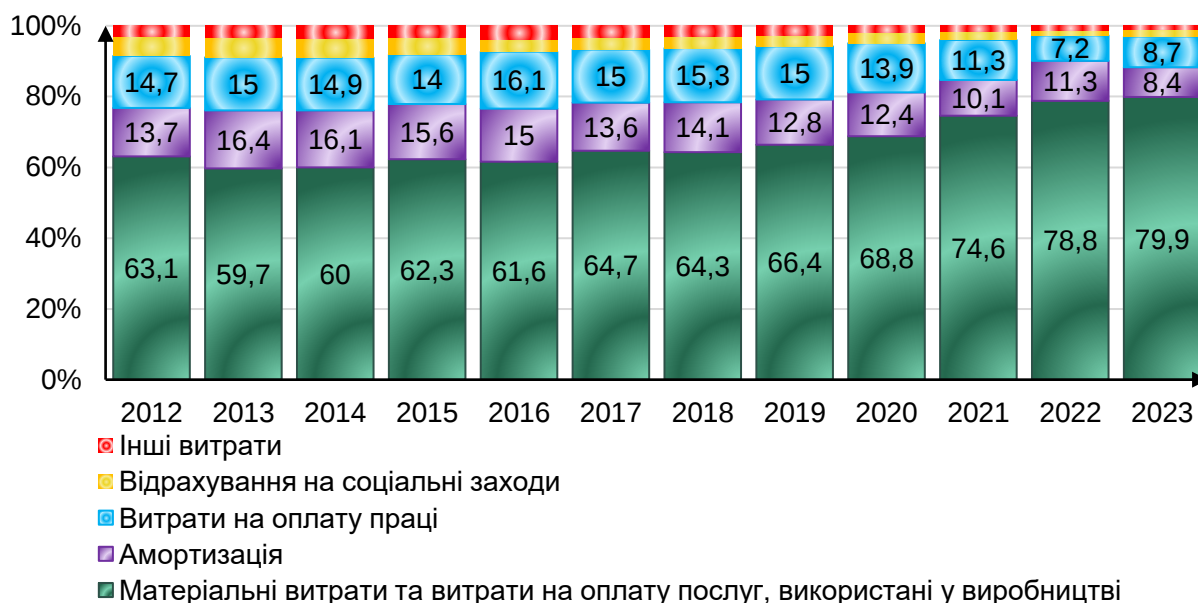
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Рис. 3. Структура витрат на виробництво продукції електроенергетики України, 2012-2023 рр.

Джерело: складено авторами на основі [3].

Основним компонентом витрат галузі є матеріальні витрати, частка яких під впливом війни стрімко зросла (до 79,9 % у 2023 р.). Натомість амортизаційні витрати та витрати на оплату праці персоналу, частка котрих у довоєнний період перевищувала відповідно 10% та 11 %, втратили 1,7 та 1,6 в.п. На фоні зменшення загальних витрат електроенергетики за 2023 р. на 16,9 %, матеріальні витрати скоротились на 15,8 %, амортизація – на 38,3 %, а витрати на оплату праці зросли на 1,5 %. Ключову роль у зменшенні витрат відіграло зниження витрат підприємств з торгівлі електроенергією, котрі за 2023 р. впали на 59,6 % і навіть не досягли довоєнного рівня 2021 р. (-29,2 %). Найменше скорочення витрат за 2023 р. характерно для генерації – лише -6,3 %, що приблизно відповідає річному падінню обсягів продукції, однак порівняно із 2021 р. витрати генеруючих підприємств зросли на 64,3 % (і це на фоні падіння обсягів на 34 %), що вказує на погіршення економічних характеристик їх функціонування під час військових дій та зниження частки генерації відносно дешевшої електроенергії (АЕС та ГЕС).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Такі несприятливі економічні наслідки повномасштабного вторгнення узагальнено знайшли своє відображення у зміні рівня операційної рентабельності електроенергетики (рис. 4). Хоч для електроенергетики України в останнє довоєнне десятиріччя і характерний нижчий рівень рентабельності ніж середній по національній економіці, однак саме повномасштабне вторгнення стало причиною збитковості операційної діяльності галузі у 2022 р. (при загальній прибутковості національного виробництва) та двократного відставання рентабельності електроенергетичного виробництва (3,8 %) від середніх характеристик по економіці загалом (8 %) у 2023 р.

Рис. 4. Динаміка рентабельності операційної діяльності та частки електроенергетики в обсягах реалізації продукції національною економікою у 2010-2023 рр.

Джерело: складено авторами на основі [3].

Варто відзначити, що у розрізі окремих підвидів діяльності операційна рентабельність має суттєву диференціацію (рис. 5): найвищий показник прибутковості за підсумками 2023 р. характерний для підприємств з передачі електроенергії (11,9 %), найнижчий – для підприємств, що спеціалізуються на торгівлі електроенергією (1,7 %), а військова агресія спричинила перерозподіл прибутковості. Так порівняно із 2021 р. операційна рентабельність для електроенергетики загалом

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

зменшилась із 7,9% до 3,8 %, що відповідає загальнонаціональним темпам падіння на 4,6 в.п. (рис. 4). Водночас прибутковість генеруючих компаній зазнала найсуттєвішого зменшення – із 22,6% у 2021 р. до 6,4% у 2023 р., а підприємства із передачі електроенергії – покращили свої характеристики (11,9% у 2023 р. порівняно із 1,8% у 2021 р.) [3]. Подібні диспропорції змінюють норму прибутковості капіталу, що відображується на інвестиційній привабливості та перспективах щодо залучення коштів.

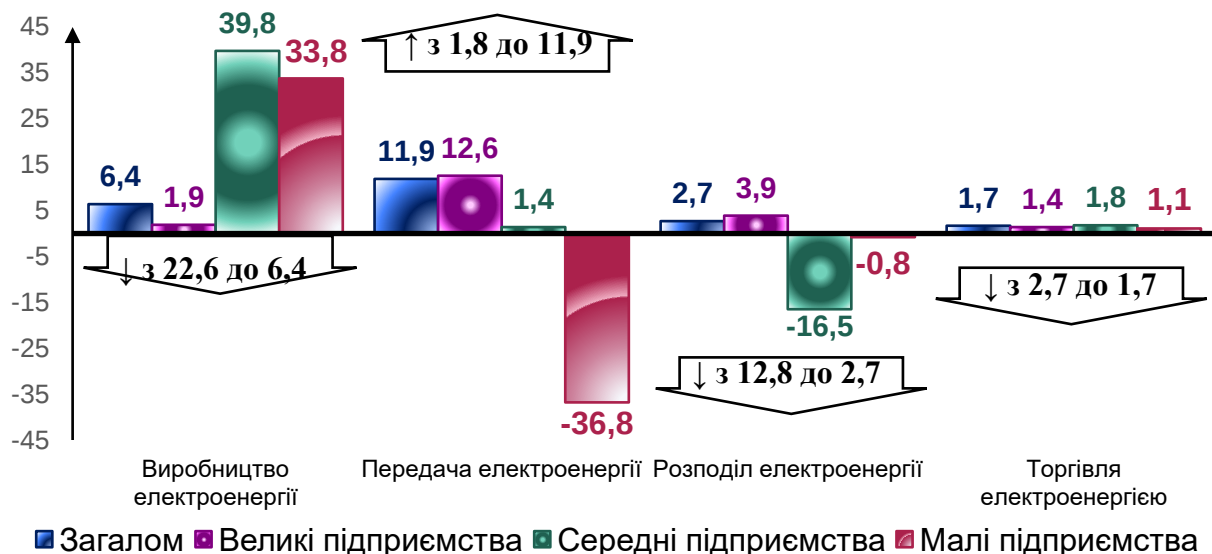

Рис. 5. Рентабельність операційної діяльності електроенергетики України з розподілом підприємств за розмірами у 2023 р. та їх зміна відносно 2021 р., %

Джерело: складено авторами на основі [3].

Суттєво на рівень рентабельності впливають і розміри підприємств. У сфері генерації найприбутковішими є середні (72,3% у 2021 р. та 39,8% у 2023 р.) та малі (76,9% у 2021 р. та 33,8% у 2023 р.) підприємства, найменшу рентабельність мають великі підприємства-виробники (11,8 % у 2021 р. та 1,9 % у 2023 р.) [3]. Подібну картину можна пояснити дією «зелених» тарифів, котрі стимулюють появу і функціонування саме невеликих виробників у сфері відновлювальної енергетики. Можна яскраво бачити, що військові дії погіршили рентабельність усіх генеруючих підприємств, однак для суб'єктів великої генерації цей вплив має катастрофічний характер.

Натомість у сфері передачі електроенергії найприбутковішими є великі підприємства, котрі протягом 2022-2023 рр. поліпшили рівень рентабельності з 1,8 % у 2021 р. до 12,6 % у 2023 р. А малі підприємства на фоні військової агресії погіршили своє збиткове становище (із -16,5 % у 2021 р. до -36,8 % у 2023 р.) [3]. Подібна ситуація характерна і для підприємств з розподілу електроенергії. Війна негативно вплинула на рентабельність усіх підприємств, однак найбільш стійкими

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

виявились все ж великі підприємства (12,2% у 2021 р. та 3,9% у 2023 р.) у той час як середні (21,6% у 2021 р. та -16,5% у 2023 р.) та малі (6,7% у 2021 р. та -0,8% у 2023 р.) перетворились на збиткові. Це насамперед пояснюється високою часткою постійних витрат для підприємств із передачі та розподілу електроенергії та відповідно негативним впливом скорочення масштабів виробництва (фактичний обсяг виявляється меншим мінімально ефективного).

Узагальнюючи аналіз рентабельності варто відзначити, що електроенергетика країни змогла гідно протистояти викликам повномасштабного вторгнення, і, незважаючи на значні руйнування та постійні цілеспрямовані обстріли, підтримувати достатній рівень електропостачання та забезпечувати енергетичну і економічну безпеку країни, саме завдяки функціонуванню єдиної системи, котра дозволила балансування та взаємозамінність її окремих компонент. У підсумку електроенергетика виявилась значно стійкішою до викликів воєнного часу ніж виробнича система країни загалом: на фоні 33 % скорочення масштабів її діяльності частка галузі у національному виробництві зростає із 6,32 % у 2021 р. до 8,59 % у 2023 р. (рис. 4).

Висновки та пропозиції. Проведені дослідження дозволяють дійти висновку, що повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на всі економічні характеристики електроенергетики нашої країни, змінивши її абсолютні та структурні характеристики. Електроенергетичний сектор проходить складний етап трансформацій, коли відповідно до внутрішніх викликів необхідно проводити активну відбудову генерації та транспортування енергії з урахуванням вимог щодо її диверсифікації, децентралізації та національної безпеки, а відповідно до зовнішніх глобальних викликів – слід враховувати вимоги щодо екологічності та енергоефективності, раціонального природокористування і запобігання кліматичним змінам.

Можна констатувати, що енергетика України загалом та її ключова складова електроенергетика, попри руйнівні негативні наслідки військової агресії, все ж виконує покладені на неї основні функції енергозабезпечення усіх споживачів енергією відповідної кількості та якості. Енергетична система країни залишається об'єднаною та стійкою завдяки самовідданій праці енергетиків, значній державній і міжнародній підтримці.

Список використаних джерел

1. Брошура до Річного звіту НКРЕКП. Офіційний вебпортал НКРЕКП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nerc.gov.ua/dlya-gromadskosti/byuleten-dorichnogo-zvitu-nkrekp>.
2. Буряченко А. Реформування енергетичного сектору України для забезпечення сталого розвитку / А. Буряченко, А. Славкова // MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS. – 2023. – № 4. – С. 130-137.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Енергетичний сектор України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tinyurl.com/3v9zfss2>.
5. Enerdata: Світова статистика енергетики та клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://yearbook.enerdata.net/>.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

6. Затонацька Т. Г. Енергетичний сектор України: сучасний стан та подальші перспективи [Електронний ресурс] / Т. Г. Затонацька, М. В. Іваницький // Ефективна економіка. – 2024. – №4. – Режим доступу: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3507>.

7. Карбовська Л. О. Управління персоналом підприємств енергетичного сектору України: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / Л. О. Карбовська, Ю. В. Мазур, Г. А. Братусь // Економіка та суспільство. – 2024. – № 67. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-64>.

8. Кузнєцова К. О. Аналіз стану та напрями розвитку підприємств енергетичного сектору України в умовах турбулентного середовища / К. О. Кузнєцова, О. О. Байло // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2023. – № 3(40). – С. 46-52.

9. Міністерство енергетики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mev.gov.ua/>.

10. Моїсєєв В. Яка генерація електроенергії потрібна Україні: джерела, собівартість, потужності [Електронний ресурс] / В. Моїсєєв // The Page. – Режим доступу: <https://thepage.ua/ua/economy/yaka-generaciya-elektroenergiyi-potribna-ukrayini>.

10. Оцінка прямих збитків та непрямих втрат енергетичного сектору України внаслідок повномасштабного вторгнення росії станом на травень 2024 р. [Електронний ресурс] // Київська школа економіки. – 2023. – Режим доступу: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/06/KSE_Vpliv-vii--ni-na-energetiku_UA-1.pdf.

References

1. *Ofitsiyniy vebportal NKREKP [Official web portal of the National Energy Regulatory Commission of Ukraine]*. (2022). Broshura do Richnogo zvituv NKREKP – Brochure to the Annual Report of the National Energy Regulatory Commission of Ukraine]. <https://www.nerc.gov.ua/dlya-gromadskosti/byuletenu-do-richnogo-zvituv-nkrekp>.

2. Buriachenko, A., Slavkova, A. (2023). Reformuvannya enerhetychnoho sektoru Ukrainy dlia zabezpechennia staloho rozvytku [Reforming the energy sector of Ukraine to ensure sustainable development]. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*, (4), 130-137.

3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. (n.d.). <https://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Enerhetychniy sektor Ukrainy [Energy sector of Ukraine]. (n.d.). <https://tinyurl.com/3v9zfss2>.

5. Enerdata: Svitova statystyka enerhetyky ta klimatu [Enerdata: World statistics of energy and climate]. (n.d.). <https://yearbook.enerdata.net/>.

6. Zatonatska, T. H., Ivanytskyi, M. V. (2024). Enerhetychniy sektor Ukrainy: suchasnyi stan ta podalshi perspektyvy [Energy sector of Ukraine: current state and further prospects]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, (4). <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3507>.

7. Karbovska, L. O., Mazur, Yu. V., Bratus, H. A. (2024). Upravlinnia personalom pidpriemstv enerhetychnoho sektoru Ukrainy: problemy ta perspektyvy [Personnel management of energy sector enterprises of Ukraine: problems and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, (67). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-64>.

8. Kuznietsova, K. O., Bailo, O. O. (2023). Analiz stanu ta napriamy rozvytku pidpriemstv enerhetychnoho sektoru Ukrainy v umovakh turbulentnoho seredovyshcha [Analysis of the state and development trends of enterprises of the energy sector of Ukraine in turbulent environments]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: economy, business and management*, (3(40)), 46-52.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

9. Ministerstvo enerhetyky Ukrainy [Ministry of Energy of Ukraine]. (n.d.). <https://mev.gov.ua/>.

10. Moiseyev, V. (n.d.). Yaka heneratsiia elektroenerhii potribna Ukraini: dzherela, sobivartist, potuzhnosti [What electricity generation does Ukraine need: sources, cost, capacity]. *The Page*. <https://thepage.ua/ua/economy/yaka-generaciya-elektroenergiyi-potribna-ukrayini>.

11. *Kyivska shkola ekonomiky [Kyiv School of Economics]*. (2023). Otsinka priamykh zbytkiv ta nepriamykh vtrat enerhetychnoho sektoru Ukrainy vnaslidok povnomasshtabnoho vtorhnennia rosii stanom na traven 2024 r. – Assessment of direct and indirect losses of the energy sector of Ukraine as a result of a full-scale Russian invasion as of May 2024. https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/06/KSE_Vpliv-vii--ni-na-energetiku-UA-1.pdf.

Отримано 29.25.2025

UDC 621.311(477)

JEL Classification D61; L94; M21; Q40

Nataliia Shadura-Nykyporets

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: nikiporetc@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-7990-0105>

ResearcherID: [H-1176-2016](https://orcid.org/0000-0001-7990-0105)

Zhanna Derii

Doctor of Economic, Professor,
Head of the Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: jannet_d@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3695-7202>

ResearcherID: [F-3828-2014](https://orcid.org/0000-0003-3695-7202)

Oksana Minina

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of Economics, Accounting and Taxation
National University «Chernihiv Polytechnic» (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: minina.ok.v@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-5919-1599>

ResearcherID: [H-1167-2016](https://orcid.org/0000-0002-5919-1599)

POWER ENGINEERING IN UKRAINE: MODERN ECONOMIC REALITIES

Abstract. *The energy sector of any country is a strategic one, even in peacetime. Its importance in creating general technological conditions for production and prices for national products, its impact on the quality, cost and comfort of life of the population, its role in shaping macroeconomic characteristics of employment, production scale, foreign trade and inflation in the country, and its significant anthropogenic impact on all components of the environment characterize the key importance of energy in the development of economic, environmental, social and security components of the national economic system. Russia's military aggression has created new internal challenges for the energy sector of our country (physical destruction of energy facilities, reduction of capacity, the need to diversify generation sources, reliability and uninterrupted power supply, etc.), which has strengthened its importance for the current survival and future sustainable development of Ukraine.*

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

The purpose of the article is to study the main indicators of the energy sector of modern Ukraine in general and the electric power industry as its key component, to identify transformations caused by military actions.

The conducted research allows us to conclude that the full-scale invasion significantly affected all economic characteristics of the electric power industry of our country, changing its absolute and structural characteristics. The electric power sector is going through a difficult stage of transformations, when, in accordance with internal challenges, it is necessary to actively rebuild energy generation and transportation, taking into account the requirements for its diversification, decentralization and national security, and in accordance with external global challenges, it is necessary to take into account the requirements for environmental friendliness and energy efficiency, rational use of nature and prevention of climate change.

It can be stated that the energy sector of Ukraine in general and its key component, the electric power industry, despite the destructive negative consequences of military aggression, still performs the basic functions assigned to it of providing all consumers with energy of the appropriate quantity and quality. The country's energy system remains unified and stable thanks to the dedicated work of energy professionals and significant state and international support.

Keywords: energy sector; electricity; operating profitability; renewable energy sources; sustainable development.

Fig.: 5. **References:** 11.

Бібліографічний опис для цитування:

Шадура-Никипорець Н. Т., Дерій Ж. В., Мініна О. В. Електроенергетика України: сучасні економічні реалії. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 1(30). С. 61-73. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-61-73](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-61-73).